

Csigaházban élő *Argyroneta aquatica*.

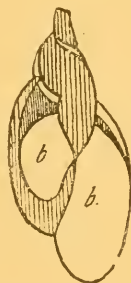
Irta Szücs József.

Április 11-én a györszigeti határban, az új Rába-meder baloldalán levő csatornának pinnyédi felén egy mocsári csiga (*Limnaeus stagnalis*) lakatlan házában fogtam egy bűvárpókot (*Argyroneta aquatica*).

E jelenség három szempontból szokatlan volt. Először azért, mert tudtommal *Argyronetát* nem fogtak Győrött, másodsor az *Argyroneta* mint Herman Ottó is írja „az állóvizek oly helyeit kedveli, a melyeken a vizinövényzet dúsan tenyészik“, itt pedig vizinövényzet egyáltalán nem volt, harmadszor pedig mit kerestett az *Argyroneta* a lakatlan csigaházban?

A pókot hazavittem, betettem az aquariumba a csigaházzal együtt. A csigaház megtelt vízzel és lemerült az aquarium fenekére, másnap reggel azonban a víz színén lebegett függőleges helyzetben csúcsával fölfelé.

Hogyan került a holt csigaház a víz színére?

E kérdésre a feleletet hamar megtaláltam, mert a csigaházon keresztül nézve egy világosabb csaknem gömbalakú réteget vettem észre, melybe alulról egy sötétebb test nyúlt bele, mely nem volt egyéb, mint a pók potroha: ugyanis az *Argyroneta* bűvárharangot épített a csigaházba, melyet megtöltött levegővel, a levegő pedig felemelte a csigaházat.

E kérdés megoldása kapcsán felmerül egy újabb kérdés, hogy hogyan bocsátja ki a csigaházból az *Argyroneta* az elhasznált, szénsavval telt levegőt? Erre vonatkozólag — azt gondoltam — csak egy mód lehetséges úgy, hogy az *Argyroneta* felmászik a csigaház tetejébe, mire a súlypont felkerül és a csigaház felborul, minek következménye ismét csak az lehet, hogy a

csigaház száján az elhasznált levegő eltávozik, helyébe víz lép és az egész folyamat újból kezdődik. A megfigyelés — mint alább látni fogjuk — e feltevésnek ellene szólt.

Április 14-én újra kimentem az említett helyre ahol az *Argyronetát* fogtam. Szerencsémre sikerült még egy *Argyronetát* fognom, csakhogy a csatornának azon a részén, ahol már egy kis vizinövényzet (borzhinár) volt. Az *Argyronetát* akkor fogtam meg, mikor az harangjából kint volt. Ezt is hazavittem, betettem az aquariumban, melynek fenekére egy üres csigaházat (*Limnaeus stagnalis*) tettem. Csalódásomra a pók nem a csigaházba, hanem az aquariumban levő borzhinárra építette bűvárharangját.

Ápr. 16-án reggelre a borzhinárra épített bűvárharang üres volt. Se pók, se levegő nem volt már benne u. h. egészen összeesett. Kerestem a pókot és mindjárt meg is találtam a csigaházban.

Ápr. 19-ig semmi különösebbet nem észleltem egyik pókon sem, melyek hol a vízszínen, hol a fenekén voltak. Ápr. 19-én azonban észrevettem, hogy az egyik pók (az ápr. 11-én fogott példány) csigaházának tetején lyuk van, amelyen buborékok gyöngyöznek, miközben a ház lesülyed a fenekére. E jelenség megfigyelése megdöntötte az előbbi feltevésemet az elhasznált levegő kiürítésére vonatkozólag, de viszont megerősíti azon nézetet, — amit Herman Ottó is valószínűnek tart — hogy az *Argyroneták* általában egy rés nyílása által ürítik ki bűvárharangjukból az elhasznált levegőt. Kétségtől e tény is azt látszik igazolni, hogy a pók bűvárharangjának fonalaít széthúzta a csigaházban és annak tetején bocsátotta ki a levegőt.

Azt kérdezhetné most valaki, hogy a lyuk, amelyen a légbuborékok távoztak hogyan kerültek a csigaház tetejére?

A lyuk tekintélyes nagyságu volt és a csigaház utolsó csavarulatának letöréséből származott, de hogy mi vagy ki okozta a letörést azt nem tudom. Nem tartom valószínűnek, hogy a pók csinálta volna a lyukat. Az aquariumban a legszorgalmasabb kutatás ellenére sem találtam meg a letört részt, tehát valószínű, hogy a pók vagy letört végű csigaházat keresett fel, vagy pedig hazaszállításkor törött le a kérdéses rész. A másik csigaház még ekkor teljesen ép volt. Másnap Pestre kellett utaznom, magammal hoztam az *Argyronetákát* is a csigaházakkal együtt. Mire Pestre értem a másik csigaháznak is le volt törve a vége — valószínűleg az út viszontagságaitól.

Néhány napig a szokott életmódot folytatták az *Argyroneták*. Nappal csak nagy ritkán jöttek ki, búvárharangjukat éjjel töltötték meg.

Ápr. 25 én este a két *Argyronétát* a csigaházon kívül találtam. Testük már nem volt ezüstszerű, azaz légbuborék nem tapadt hozzá. Azt gondoltam, hogy talán megdöglöttek, de tévedtem, mert az *Argyronéták* még lomhán mozogtak.

Másnap reggelre mindkettő megdöglött, előttem ismeretlen okokból.

A két csigaházat felbontottam, hogy a búvárharang helyzetét megvizsgáljam, de csak annyit tudtam megállapítani, hogy a búvárharang a csiga szájának felső részétől ívalakban terjed k. b. az első nagy csavarulat felső végéig, honnan ismét lekönyül. A búvárharang magasságát — még a pók életében — a harangban levő levegőhólyag kerületéből határoztam meg, t. i. az a rész ahol a levegőhólyag volt átnézve rajta világosabb mint a többi.

A pókoknak rövid élete sajnos lehetetlenné tette további megfigyeléseimet arra vonatkozólag, hogy a lyuk hogyan került a csigaház tetejére, illetőleg hogyan viselkedtek volna a pókok azon esetben, — az elhasznált levegő kieserelésére vonatkozólag ha teljesen ép csigaházba tesszük őket.

Öt hermophrodita lepke.

Irta A. Aigner Lajos.

Pieris Daplidice L. Ennek a fajnak két úgynevezett hermaphroditáját bírom. Az egyik példányon a jobb oldal egészen kifejezetten nőstény jellemű, a felső szárny középfolta, az apicális rajz s a belső szegélyhez közel álló folt, valamint az alsó szárny fekete szegélyrajza nagyon jól kifejlettek. (Budapest, 1900 aug. 12.)

Kevésbé határozottan felemás a második példány (balra nőstény, jobbra ♂). A bal szárny apicális rajza alig nagyobb, de kissé sötétebb, a középfolta valamivel nagyobb a jobb szárnynál, a belső szegélyhez közelálló folt pedig apró; az alsó szárny nőstényrajza elég erőteljes, de a jobb alsó szárny külső szegélyein is mutatkozik néhány fekete folt, mely a rendes hímen hiányozni szokott. (Budapest, 1902. júl. 20.)